

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

سیاست‌های کلی خانواده، از ابلاغ تا اجرا

مصاحبه با:

دکتر صالح قاسمی، پژوهشگر تحولات جمعیت ایران و جهان

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب‌سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: مریم بیگ پور

۲	..... *مقدمه
۲	..... *اهمیت نقش و جایگاه خانواده در دین مبین اسلام
۲	..... *ابلاغ سیاست‌های کلی «خانواده»
۳	..... *ابلاغ سیاست‌های کلی خانواده برای اجرا با ۶ محور
۴	..... *نقش مجلس شورای اسلامی در اجرایی شدن سیاست‌های کلی خانواده
۴	..... *انجام نشدن اقدام‌های موثر جهت اجرای سند
۵	..... *برخی موانع و مشکلات برای اجرای سیاست‌های کلی خانواده
۵	..... *مزیت‌های تشکیل خانواده و فرزندآوری از ابعاد فردی و خانوادگی
۶	..... *ضرورت و اهمیت اجرای سند سیاست‌های کلی خانواده در رشد و تعالی کشور
۶	..... *کلام آخر

* مقدمه

خانواده سنگ بنای جامعه اسلامی و کانون رشد و تعالی انسان است. خانواده‌ها، حلقه‌هایی از زنجیره کلی نظام را تشکیل می‌دهند که در اصل، هویت ملی را شکل می‌دهند، هرکدام از این حلقه‌ها آسیب ببینند یا به نوعی خانواده‌ها متزلزل شوند، در واقع زنجیره اعتلا و اقتدار کشور آسیب می‌بیند. کانون خانواده و نوع تعامل پدر و مادر با فرزندان در فردای سرنوشت‌ساز جامعه نقش کلیدی دارد. از همین کانون است که مدیران و آینده‌سازان کشور بیرون می‌آیند. این وظیفه سازمان‌ها و قوای سه‌گانه است که با برنامه‌های طراحی شده، تثبیت و تحکیم خانواده‌ها را ارتقا بخشند. امنیت و اقتدار ملی و مباحثی که هویت ملی و یکپارچگی ملی را تعیین می‌کنند، به بحث خانواده محوری گره خورده است. این هم‌سطح بودن مباحث ملی با مباحث خانواده محوری می‌تواند جایگاه خانواده را به سطحی که شایسته آن است ارتقا دهد. لذا با توجه به اهمیت تقویت و تحکیم خانواده به عنوان کانون رشد و تعالی انسان و پشتوانه سلامت، بالندگی، اقتدار و اعتلای معنوی کشور و نظام، رهبر معظم انقلاب سیاست‌های کلی «خانواده» را ۱۳ شهریور ۹۵ ابلاغ کردند. از این روی لازم است با تقسیم کار بین ارکان نظام و دستگاه‌های ذیربط، اقدامات لازم با دقت، سرعت و قوت انجام شود و نتایج اجرای سیاست‌ها رصد و به صورت مستمر گزارش شود. در این نوشتار به دنبال بررسی چالش‌ها و دستاوردهای سیاست‌های کلی خانواده و ارائه راهبردهای متناسب با آنها هستیم.

* اهمیت نقش و جایگاه خانواده در دین مبین اسلام

خانواده در اندیشه و تفکر اسلامی، فلسفه‌های متعددی دارد. یکی از فلسفه‌های بسیار مهم خانواده «آرامش» است که قرآن کریم به آن اشاره کرده است: «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ»^۱ به نظر می‌رسد این آرامش، فقط به زوجین اختصاص ندارد، بلکه آرامش فرزندان و در نهایت آرامش جامعه نیز مراد است. فلسفه دیگر خانواده، رشد و تعالی است. انسان با داشتن خانواده سالم و ارزشی می‌تواند به رشد و تعالی برسد. خانواده می‌تواند با کمک به رشد و تعالی افراد، جامعه را تعالی بخشد. اگرچه تأثیر جامعه بر خانواده نیز قابل‌انکار نیست، از دیدگاه اسلام، خانواده هسته‌ای خانواده مطلوبی نیست، اما امروزه در کشورمان، شاهد گسترش خانواده هسته‌ای هستیم و می‌بینیم که زوجین از پدر، مادر، خواهر و برادر جدا شده‌اند و آن را به یک تماس تلفنی یا دید و بازدید هفته‌ای، ماهانه و حتی سالانه محدود کرده‌اند. از نتایج خانواده گسترده، توزیع دردها، غم‌ها، سختی‌ها، خوشی‌ها، شادی‌ها و رشد مادی در بین تمام اعضای خانواده است.^۲ قطعاً هدف سیاست‌های کلی «خانواده» دسترسی به یک جامعه خانواده محور با الگوی اسلامی است.

* ابلاغ سیاست‌های کلی «خانواده»

رهبر معظم انقلاب اسلامی در اجرای بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی سیاست‌های کلی «خانواده» را که پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شده است در تاریخ ۱۳ شهریور ۹۵ ابلاغ کردند که بر اساس آن سمت‌وسوی حرکت نظام باید معطوف به موارد زیر باشد:

۱. قرآن کریم، سوره روم، آیه ۳۰

۲. حجت‌الاسلام حسین عندلیب مدرس سطوح عالی حوزه، خانواده و خانواده محوری (۱۹)، خبرگزاری حوزه، ۱۴۰۰/۴/۱

سیاست‌های کلی «خانواده»^۱

ایجاد جامعه‌ای خانواده محور و تقویت و تحکیم خانواده و کارکردهای اصلی آن بر پایه الگوی اسلامی خانواده
محور قرار گرفتن خانواده در قوانین و مقررات، برنامه‌ها، سیاست‌های اجرایی و تمام نظامات آموزشی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی
برجسته کردن کارکردهای ارتباط خانواده و مسجد برای حفظ و ارتقای هویت اسلامی و ملی و صیانت از خانواده و جامعه
ایجاد نهضت فراگیر ملی برای ترویج و تسهیل ازدواج موفق و آسان برای همه دختران و پسران و افراد در سنین مناسب ازدواج
تحکیم خانواده و ارتقای سرمایه اجتماعی آن بر پایه رضایت و انصاف، خدمت و احترام و مودت و رحمت
ارائه و ترسیم الگوی اسلامی خانواده و تقویت و ترویج سبک زندگی اسلامی - ایرانی
بازنگری، اصلاح و تکمیل نظام حقوقی و رویه‌های قضایی در حوزه خانواده متناسب با نیازها و مقتضیات جدید
ایجاد فضای سالم و رعایت روابط اسلامی زن و مرد در جامعه
ارتقای معیشت و اقتصاد خانواده‌ها با توانمندسازی آنان برای کاهش دغدغه‌های آینده آنها درباره اشتغال، ازدواج و مسکن
ساماندهی نظام مشاوره‌ای و آموزش قبل، حین و پس از تشکیل خانواده و تسهیل دسترسی به آن بر اساس مبانی اسلامی - ایرانی
تقویت و تشویق خانواده در جهت جلب مشارکت خانواده برای پیشبرد اهداف و برنامه‌های کشور در همه عرصه‌ها
حمایت از عزت و کرامت همسری، نقش مادری و خانه‌داری زنان و نقش پدری و اقتصادی مردان و مسئولیت تربیتی و معنوی آنها
پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و عوامل تزلزل نهاد خانواده به‌ویژه موضوع طلاق و جبران آسیب‌های ناشی از آن
حمایت حقوقی، اقتصادی و فرهنگی از خانواده‌های با سرپرستی زنان و تشویق و تسهیل ازدواج آنان
اتخاذ روش‌های حمایتی و تشویقی مناسب برای تکریم سالمندان در خانواده و تقویت مراقبت‌های جسمی، روحی و عاطفی از آنان
ارتقای سلامت همه جانبه خانواده‌ها و افزایش فرزندآوری در جهت برخورداری از جامعه جوان، سالم، پویا و بالنده

* ابلاغ سیاست‌های کلی خانواده برای اجرا با ۶ محور^۲

پیرو ابلاغ سیاست‌های کلی خانواده از سوی مقام معظم رهبری، آذر ماه ۹۵ اسحاق جهانگیری معاون اول رییس جمهور وقت سیاست‌های کلی خانواده را برای اجرا به معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری ابلاغ کرد.

اقدام‌ها در راستای سیاست‌های کلی خانواده

حسب تشخیص معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و موسسات دولتی نهادهای انقلاب اسلامی جهت همکاری با آن معاونت، دعوت شوند.

لازم است معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری در پیگیری و اجرای سیاست‌های ابلاغی از ظرفیت و همکاری دبیرخانه‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی فضای مجازی و سایر شوراها و ستادهای عالی، بهره‌گیری نماید.

کلیه دستگاه‌های همکار موظفند برنامه‌ها، اقدامات و پیشنهادات خود را در قالب سیاست‌های کلی خانواده، به صورت دقیق و شفاف با زمان‌بندی و شاخص‌های ارزیابی، تهیه و به معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری (دبیرخانه ستاد ملی زن و خانواده)، ارائه نمایند.

کلیه دستگاه‌های همکار موظفند حداکثر ظرف سه ماه نسبت به ارسال برنامه تدوین شده به معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری جهت تصویب و تدوین برنامه ملی توسط ستاد ملی زن و خانواده اقدام نمایند.

چنانچه در تهیه و یا اجرای برنامه‌های هر دستگاه، نیاز به وضع بخشنامه، مقررات و یا قوانین باشد، پیشنهاد لازم از سوی آن دستگاه تهیه و به معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری ارائه شود تا جهت تصویب مراحل قانونی خود را طی نماید.

کلیه دستگاه‌های همکار موظفند گزارش اقدامات خود را مطابق برنامه‌های مصوب معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری (دبیرخانه ستاد ملی زن و خانواده)، در مقاطع سه ماهه به دبیرخانه ستاد مذکور، ارسال نمایند و آن معاونت موظف است جمع‌بندی گزارش عملکرد دستگاه‌های همکار به همراه گزارشی از روند اجرا و پیشرفت برنامه‌های مرتبط، موضوع را هر شش ماه یک بار به دفتر معاون اول رییس جمهور ارسال نماید.

^۱ رهبر معظم انقلاب اسلامی سیاست‌های کلی خانواده را ابلاغ کردند، پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری، ۹۵/۶/۱۳، (متن خلاصه شده سیاست‌های ابلاغی در اینجا آورده شده است)

^۲ سیاست‌های کلی خانواده برای اجرا ابلاغ شد، ایسنا، ۹۵/۹/۷

* نقش مجلس شورای اسلامی در اجرایی شدن سیاست‌های کلی خانواده^۱

برخی از مولفه‌های موجود در این سند به طور مستقیم مجلس شورای اسلامی را مخاطب قرار داده است. بند دوم این سند به محور قرار گرفتن خانواده در قوانین و مقررات، و برنامه سیاست‌های اجرایی و تمامی نظامات آموزشی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی، تاکید دارد حال آنکه به نظر می‌رسد این محوریت هنوز برای ارگان‌های تصمیم‌گیر یا تصمیم‌ساز نظام، جدی تلقی نشده است. مجلس باید با محور قرار دادن خانواده در طرح‌های خود، گفتمان خانواده محوری را ابتدا در مجلس و در ساحت قوانین و سپس در دولت و دیگر دستگاه‌های اجرایی جا بیندازد. همچنین مجلس باید در مقام قانونگذاری و نظارت، شرایط را برای جلوگیری از تزلزل نهاد خانواده پس از تشکیل آن فراهم نماید. هم‌اکنون موضوعاتی چون سن ازدواج، آموزش و مهارت‌آموزی برای زوجین، واحدهای درسی در دانشگاه‌ها، تامین خوابگاه‌های مناسب برای دانشجویان متاهل در این طرح دیده شده، اما هنوز به قانون تبدیل نشده است، چون طرح عادی بوده و فوریت نداشته است. تسهیلات لازم برای احداث خوابگاه‌های دانشجویی، اعطای وام ودیعه مسکن برای زوج‌ها، اولویت استخدام برای متاهلین، اولویت جذب هیئت علمی برای متاهلین، کمک هزینه مسکن متاهلین برای سربازها، ساماندهی نظام مشاوره و آموزش قبل، حین و پس از تشکیل خانواده، تسهیل دسترسی به مشاوره و بازنشستگی زودرس بانوان شاغل در طرح جمعیت و تعالی خانواده دیده شده است. این موضوعات فعلاً در کمیسیون در حال بررسی است و حدود ۱۵ منبع مالی برای آن در نظر گرفته شده است.^۲

قوانین موجود پیرامون سیاست‌های کلی خانواده در مجلس

* انجام نشدن اقدام‌های موثر جهت اجرای سند^۳

یکی از اساسی‌ترین دغدغه‌های رهبر معظم انقلاب که برخاسته از نیاز جدی جامعه است اصل مترقی خانواده است. اکنون شرایطی داریم که خانواده ما با تضادی نسبت به سبک زندگی اسلامی-ایرانی رو به رو است. نهادهای آموزشی، تربیتی، سازمان‌های مرتبط و وزارتخانه‌ها باید جریان‌سازی کنند که مردم علاقه‌مند باشند و به این سبک روی آورند. اگر این اتفاق بیفتد هم در حوزه اسلامی و هم حوزه ایرانی‌مان ثروتی داریم که می‌توانیم از آن ثروت برای نجات خانواده استفاده کنیم. **در حوزه مشاوره کار زیادی نکرده‌ایم، باید به سمتی برویم که مشاوره‌ها افزایش یابد و خانواده‌ها بتوانند به خدمات مشاوره، دسترسی آسان و ارزان داشته باشند.** امروزه مسئله اعتیاد و طلاق برای خانواده‌ها بسیار جدی است و قطعاً این موضوع، سیاستگذاری بسیار دقیق می‌خواهد، اما متأسفانه آنچه در جامعه می‌بینیم، **سیاستگذاری‌ها بر اساس این ابلاغیه نیست و وضع قوانین بر اساس الگوی اسلامی-ایرانی پیش نمی‌رود.** هنوز حتی قدم‌های ابتدایی را برنداشته‌ایم. طبق **قانون برنامه ششم توسعه** مصوب شد که از سال ابلاغ سیاست‌های کلی خانواده، طلاق ۲۰ درصد به صورت سالانه کاهش پیدا کند. اما ظاهراً جای طلاق و ازدواج عوض شده است. **در سال ابلاغ سیاست‌های کلی خانواده به ازای هر چهار ازدواج، یک ازدواج**

۱. سیاست‌های کلی خانواده در ایستگاه بهارستان، خبرگزاری دانشجویان ایران، ۹۹/۷/۹

۲. معافیت مالیاتی و بازنشستگی برای خانواده‌های دارای سه فرزند و بیشتر ایرنا، ۹۹/۷/۸

۳. سیاست‌های کلی خانواده جدی گرفته نشده است، خبرگزاری صدا و سیما، ۹۸/۶/۱۳

به طلاق منتهی شده است، اما یک سال بعد از ابلاغ این سیاست‌ها از هر سه ازدواج، یک مورد به طلاق انجامیده است. اگر به این آمار، سن رو به افزایش ازدواج دختران و پسران و فزونی تعداد مجردان قطعی کشور را اضافه کنیم، وخامت اوضاع بیش از پیش عیان می‌شود. در بند دیگری از این سیاست‌ها بر زمینه‌سازی برای افزایش نرخ باروری به حداقل ۲.۵ فرزند تأکید شده است. اما براساس آمارهای موجود، ایران سریع‌ترین نرخ کاهش باروری در جهان را به خود اختصاص داده و در حال حاضر به حدود ۱.۷ فرزند به ازای هر زن رسیده است.^۱ به اعتقاد کارشناسان، مجلس در تصویب بسیاری از قوانین همچنان ناکام بوده و دولت هم توفیقات چندانی در اجرای سند حاصل نکرده است. طبق آمار و ارقام و گزارش‌های منتشر شده می‌توان نتیجه گرفت که نه تنها تاکنون اقدام عملی محسوسی در زمینه اجرای سیاست‌های کلی خانواده صورت نگرفته، بلکه گاهی آمارها در جهت مقابل اجرای این سیاست‌ها قرار گرفته است. موضوع مهم دیگری که مغفول مانده، صیانت از خانواده‌ها در قواعد فیلترینگ است تا محتوای غیراخلاقی و ضد خانواده در دسترس خانواده‌ها قرار نگیرد. قطعاً اگر خانواده محوری در رأس تمام سیاست‌ها و برنامه‌ها قرار گیرد، خواه ناخواه، بسیاری از مشکلات حل خواهد شد.

* برخی موانع و مشکلات برای اجرای سیاست‌های کلی خانواده^۲

لازم است ستاد ملی زن و خانواده به عنوان یک نهاد فرادستگاهی و فراخانگی هویت خود را بازیابی کند و میان دستگاه‌های مربوطه، ارتباط متقابل و تقسیم کار متناسب انجام دهد.	عملکرد جزیره‌ای نهادهای فعال در حوزه خانواده
بسیاری از وزارت‌خانه‌ها و نهادها در مسئله خانواده ردیف بودجه اختصاصی دارند اما متأسفانه هیچگونه مطالبه‌گری و نظارتی بر صرف بودجه آنها صورت نمی‌گیرد.	فقدان نظارت و پاسخگویی بر نظام بودجه
فلسفه وضع سیاست‌های کلان، ایجاد ثبات در تصمیم‌گیری‌هاست، حال آنکه هر دولت با روی کار آمدن، مخصوصاً در صورت تعارض با دولت قبلی مصوبات و برنامه‌های دولت قبل را عموماً نادیده می‌گیرد و مصوبات و برنامه‌های خود را دنبال می‌کند. وظیفه مجمع تشخیص صرفاً تدوین پیش‌نویس سیاست‌ها نیست. این مجمع باید بر حسن اجرای سیاست‌ها، پس از ابلاغ نظارت کند.	سیاستگذاری سیال و بی‌ثبات
هر برنامه برای اجرایی شدن، نیازمند کسانی است که از آن هواداری کنند. سیاست‌های کلی خانواده برای عملیاتی شدن باید وارد فرایند اجماع‌سازی نهادها و مطالبه‌گری شود.	فقدان اجماع نسبی در جامعه دانشگاهی

* مزیت‌های تشکیل خانواده و فرزندآوری از ابعاد فردی و خانوادگی^۳

افزایش ضریب نشاط و شادابی در فرد، خانواده و جامعه	تجربه شیرین پدر و مادر شدن، داشتن فرزندان متعدد، پدر و مادر بزرگ، عمو، عمه، خاله و دایی شدن	تکمیل فرآیند تربیت بهتر فرزندان در تعامل با یکدیگر	جهت‌دار نمودن و هدفمند شدن زندگی زوج‌های جوان
برخورداری از حمایت مادی و معنوی در خانواده‌های گسترده و خویشاوندان	افزایش رشد یافتگی و تکامل شخصیتی والدین	تحکیم خانواده و کاهش آسیب‌های خانوادگی همچون طلاق رسمی و عاطفی	برخورداری از اقتدار خانوادگی، خویشاوندی و قومیتی
مصونیت از ابتلاء به برخی از بیماری‌ها (کاهش ریسک ابتلاء به سرطان رحم و سینه در زنان)	کاهش نگرانی از دست دادن فرزند و تنها ماندن والدین	امیدآفرینی و تلاش بیشتر برای تأمین آینده روشن‌تر فرزندان	کاهش هزینه‌های مادی، معنوی، زمانی و ... در فرزندان دوم و سوم به بعد

۱. فرزند کمتر، پیری بیشتر، ایرنا، ۹۹/۴/۲۴

۲. عکس یادگاری با سیاست‌های کلی خانواده، تسنیم، ۹۸/۶/۱۴

۳. مصاحبه پژوهشگر خبر معاونت سیاسی با دکتر صالح قاسمی، پژوهشگر تحولات جمعیت ایران و جهان، ۰۰/۶/۱۸

* ضرورت و اهمیت اجرای سند سیاست‌های کلی خانواده در رشد و تعالی کشور

سند راهبردی سیاست‌های ابلاغی رهبری، تلاش کرده ظرفیت‌های حمایت از خانواده را مدنظر قرار دهد. سیاست‌های کلی خانواده، یک سند شفاف و روشن برای برنامه‌ریزی است که روابط درون‌خانوادگی و حتی روابط بین خانواده و اجتماع را به‌دقت مورد ملاحظه قرار داده است. هدف سند دسترسی به یک جامعه خانواده‌محور با الگوی اسلامی است. کلیدواژه‌ها، اعم از پیشگیری، حمایت، تقویت، ساماندهی، ارتقا، ایجاد، بازنگری، اصلاح و ترویج، همه و همه، نشان از بسیج همه توان کشور در تحکیم و پاسداشت مقام خانواده است. روشن کردن این مطلب چه برای اذهان عمومی و چه برای ذهنیت برنامه‌ریزان و سیاستگذاران کشوری مهم است، زیرا فقدان جایگاه این نهاد، متوجه افراد و هویت ملی است. اگر جامعه کارکردهای اصلی خانواده را از دست بدهد، درواقع هویت خود را از دست داده است؛ لذا باید به مرحله عمل برسیم و در قوانین، اسناد بالادستی، برنامه‌های کلان و ریز، به آن توجه واقعی کنیم و نتایج بروز آن را در ساحت اجتماع ببینیم. اگر چنین نباشد، سازمان‌های مجری، آن‌چنان‌که باید، قدر و منزلت خانواده را نخواهند شناخت.

* کلام آخر

سیاست‌های کلی خانواده (ابلاغیه مقام معظم رهبری) یک سند شفاف، روشن و بهترین سند برای برنامه‌ریزی و گذشته از نظام قانونی، به‌نوعی، نظام عملیاتی و اجرایی ماست. خانواده باید در صحنه اجرا و عملیات، حمایت شود، نه این‌که سیاستگذاری‌ها انجام و ابلاغ شود، اما اقدام مؤثری دیده نشود. نسبت طلاق و ازدواج، بالا رفتن سن ازدواج، کم شدن اقبال به تشکیل خانواده، کاهش زاد و ولد، خشونت علیه زنان و رعایت نکردن هنجارهای مربوط به خانواده در سطح اجتماع، موضوعاتی است که باید مورد توجه قرار گیرد. باید سیاست‌های ابلاغی نقطه عطفی برای فعالیت‌ها باشد، متأسفانه آمارها نشان می‌دهد این اقدام صورت نگرفته و فعالیت‌هایی که اعلام می‌کنند در حوزه زنان و خانواده انجام می‌دهند فعالیت‌هایی است که پیش از سند هم به آن پرداخته می‌شد و اتفاق ویژه‌ای درباره این سند نیفتاده است. در سال ۹۴ پیمایش ملی در کل کشور نسبت به مسائل اساسی که خانواده‌ها با آن رو به رو بودند انجام و میزان رضایت افراد از شهر محل سکونت، شغل، مسکن، وضع مالی، اوضاع سیاسی، اقتصادی و خانوادگی بررسی شد، باوجود همه مشکلات، رضایت ۱۰ تا ۴۰ درصدی از این شاخص‌ها وجود داشت ولی ۸۵ درصد ایرانیان از خانواده خود راضی بودند. این یعنی جامعه را خانواده نگه‌داشته است. اگر بخواهیم به این جامعه ارتقا و پویایی بدهیم باید خانواده را به رسمیت بشناسیم و در این راستا قانون‌گذاری کنیم. در سال ۸۹ در کشور حدود ۸۹۱ هزار ازدواج ثبت شد، این عدد در سال ۹۷ به ۵۴۹ هزار ازدواج رسیده است. در واقع ظرف ۸ سال، از تعداد ازدواج‌ها در کشور، حدود ۳۴۲ هزار مورد کاسته شده است. در سال ۹۸ با کاهش ۴۰ درصدی این آمار مواجه بودیم! در حال حاضر حدود ۱۱ میلیون و ۷۰۰ هزار پسر ۲۰ تا ۴۹ ساله و دختر ۱۵ تا ۴۹ ساله در کشور در سن ازدواجند و هنوز ازدواج نکرده‌اند! همچنین در سال ۸۷ به ازای هر ۱۰۰ هزار جمعیت، ۱۳۵ طلاق داشتیم اکنون به ۲۱۳ هزار طلاق افزایش یافته است. اگر طلاق زیاد می‌شود، فرزندآوری هم کاهش می‌یابد، بنابراین باید روی این مسئله تمرکز و با تلاش و مشاوره آن را حل کنیم. به‌نظر می‌رسد باید سازمان‌ها، نهادها و دستگاه‌هایی که در حوزه خانواده فعالیت دارند، تجمیع شوند و با مدیریت واحد و قدرت و اختیارات لازم و کافی بتوانند برای تحکیم بنیان‌های خانواده و ثبات و آرامش آن کارکنند. اگر فعالیت‌های عرصه خانواده هدفمند و هوشمندانه شود، بسیاری از مشکلات خانواده‌ها از بین می‌رود. مهم ادغام ظرفیت‌های موجود و توانمندسازی آن‌ها با مدیریت قوی و واحد بر این حوزه است.

۱. مسئولیت استراتژیک "ازدواج و جمعیت" به‌عهده شخص رئیس‌جمهور است، خبرگزاری تسنیم، ۹۹/۶/۱۸